

Man 01 Projectontwerp

Punten

Geen verplichte credit

Toepasbaar op: Alle projecten

Doel

Herkennen en stimuleren van een integraal ontwerpproces met betrokkenheid van alle relevante stakeholders om de gebouw- en/of woningprestatie te optimaliseren.

Vraag

1. Zijn de relevante stakeholders voldoende betrokken in de totstandkoming van het projectontwerp?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	A.	Ja, er is een stakeholderanalyse uitgevoerd en de betrokkenheid en belangen van de relevante stakeholders zijn geborgd in een participatieplan.
1	B.	Ja, er is een stakeholderanalyse uitgevoerd en de relevante stakeholders zijn zowel voor de uitwerking van het voorontwerp als het definitieve ontwerp en de oplevering geconsulteerd.

2. Is er voor de ontwikkeling van de woning(en)/het gebouw een BREEAM-NL Expert betrokken in de ontwerpfase?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	C.	Ja, er wordt een BREEAM-NL Expert aangesteld om BREEAM-NL prestatiedoelen voor het project te bepalen en te realiseren in het definitieve ontwerp.
1	D.	Ja, er wordt een BREEAM-NL Expert aangewezen om de voortgang van de BREEAM-NL prestatiedoelen tijdens verdere ontwerpfasen te bewaken.

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
Criteria voor antwoordopties A & B		
1.	Het uitvoeren van een stakeholderanalyse die de relevante stakeholders voor alle essentiële fasen van het projectontwerp in kaart brengt en analyseert. Hierin zijn tenminste de relevantie, belangen en mate van invloed van de verschillende stakeholders bij het project geduid.	A, B
2.	De eerste versie van de stakeholderanalyse is uitgevoerd vóór de voorontwerpfase en wordt gedurende het ontwerpproces aangevuld en/of gewijzigd indien nodig.	A, B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	Het project dient aan te tonen hoe de bijdragen van de stakeholders en de resultaten van de consultatie het initiële programma van eisen, het voorontwerp en definitieve ontwerp hebben beïnvloed of gewijzigd, waarbij ook de verworpen bijdragen onderbouwd dienen te worden.	A, B
3.	Er is een onafhankelijke participatieexpert betrokken bij het opzetten van de stakeholderanalyse en het uitzetten van het participatieplan. De deskundigheid, ervaring en betrokkenheid van de participatieexpert dient aangetoond te worden.	A, B
4.	Relevante stakeholders geconsulteerd vóór het voorontwerp zijn tenminste de leden van het projectteam, omwonenden (indien van toepassing) en andere uit de stakeholderanalyse naar voren gekomen stakeholders. Relevante stakeholders geconsulteerd vóór het definitieve ontwerp zijn tenminste de leden van het projectteam, omwonenden (indien van toepassing), toekomstige gebruikers en/of behorende bij toekomstige doelgroep, maar kunnen ook andere stakeholders omvatten die uit de stakeholderanalyse naar voren zijn gekomen.	A, B
Criteria voor antwoordoptie A		
5.	Het participatieplan komt logisch voort uit de stakeholderanalyse en omvat tenminste de volgende elementen/thema's: <ul style="list-style-type: none"> a. Context b. Doelstelling(en) c. Kaders en randvoorwaarden (juridisch, organisatorisch, politiek-bestuurlijk, financieel, capaciteit etc.) d. Strategie per stakeholder(type) e. Mijlpalen voor de besluitvorming f. Participatievormen g. Participatievragen h. Werkvorm(en) i. Resultaten en verankering j. Communicatie k. Organisatie l. Planning en budget 	A
6.	Het participatieplan is opgesteld in overleg met relevante stakeholders.	A
Criteria voor antwoordoptie B		
7.	Deze duurzaamheidseisen zijn minstens vastgelegd in het programma van eisen voordat het voorontwerp is vastgesteld: <ul style="list-style-type: none"> a. Gebruikerseisen b. Duurzaamheidsdoelen waaronder: <ul style="list-style-type: none"> i. nagestreefde BREEAM-NL kwalificatie, ii. nagestreefde bedrijfsdoelstellingen. c. Planning en budget d. Lijst van mogelijke onderzoeken, en selectiecriteria voor benodigde adviseurs; 	B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	<ul style="list-style-type: none"> e. Beperkingen voor het project, bijvoorbeeld technisch, juridisch, fysisch en/of milieutechnisch. 	
8.	<p>Vóór voltooiing van het voorontwerp zijn de functies, verantwoordelijkheden en bijdragen van de relevante stakeholders voor elk van de essentiële fasen van het project geïdentificeerd en gedefinieerd.</p> <p>Hiervoor wordt ten minste rekening gehouden met de volgende punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Vereisten voor de eindgebruikers; b. Doelstellingen van het ontwerp en de ontwerpstrategie; c. Bijzondere installatie- en gebouweisen en -beperkingen d. Ontwerp- en bouwriscioanalyses, afgestemd op nationale gezondheidsregelgeving; e. Juridische eisen, bijvoorbeeld bouwbesluit en erfgoedvoorwaarden; f. Inkoop en ketenbeheer g. Identificeren en meten van projectsucces in overeenstemming met korte projectdoelstellingen; h. Benodigd budget en technische expertise van gebruikers bij het onderhoud van voorgestelde systemen; i. Onderhoudslasten, zowel inzet als middelen ten behoeve van onderhoud; j. Vereisten voor de productie van project- en eindgebruikersdocumentatie; k. Vereisten voor inbedrijfstelling, training en nazorgondersteuning. 	B
	<p>Vóór voltooiing van het definitieve ontwerp zijn de relevante stakeholders geconsulteerd op basis van de onderstaande onderdelen. De minimale omvang van de consultatie bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Functionaliteit, bouwkwaliteit en impact (inclusief vormgeving); b. Buitenruimte c. Adequate interne- en externe faciliteiten (voor toekomstige gebouwgebruikers en -bezoekers); d. Management- en bedrijfsgevolgen; e. Gevolgen voor onderhoudsresources; f. Effecten voor de lokale gemeenschap, bijvoorbeeld voor lokaal verkeer en transport; g. Mogelijkheden voor gedeelde faciliteiten en infrastructuur met de gemeenschap en desbetreffende belanghebbenden, indien relevant en passend voor het bouwtype; h. Het voldoen aan wettelijke (nationale of lokale) raadplegingseisen. i. Volledig en toegankelijk ontwerp; j. Wanneer externe installaties worden gebruikt die de geschiktheid van de installatie beïnvloeden, bijvoorbeeld legionellapreventie. 	B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	<p>Voorafgaand aan de voltooiing van het <u>definitief ontwerp</u> heeft er terugkoppeling plaatsgevonden met de stakeholders, dit omvat tenminste de onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wat is voorgesteld tijdens de inspraak; Hoe deze suggesties zijn overwogen; Het resultaat van de uitvoering van de suggesties of de reden waarom deze niet worden geïmplementeerd; Dit bevat tevens, indien van toepassing, het uitvoeringsplan, de communicatiestrategie, en het schetsontwerp. 	B
Criteria voor antwoordoptie C		
	Een BREEAM-NL Expert wordt voorafgaand aan het voorontwerp aangesteld om BREEAM-NL prestatiedoelen voor het project te bepalen en te realiseren. Een BREEAM-NL Expert is een persoon die is opgeleid door DGBC in de werking van BREEAM-NL en de procesbegeleiding daarvan. Alleen Experts die zijn opgeleid en erkent zijn door DGBC vallen hieronder. Essentieel is dat de betreffende Expert ook aan de jaarlijkse scholing heeft voldaan tijdens de duur van het project. Een lijst met opgeleide BREEAM-NL Experts staat op breem.nl .	C
9.	De gedefinieerde BREEAM-NL prestatiedoelen zijn in het PvE officieel vastgelegd tussen de opdrachtgever en het ontwerp- of projectteam voor het voorontwerp.	C
10.	Er is aangetoond dat de BREEAM-NL prestatiedoelen die zijn overeengekomen in het PvE worden behaald in het definitieve ontwerp. Dit wordt aangetoond door het in deze fase opgestelde Assessor rapport.	C
11.	BREEAM-prestatiedoelen hebben specifiek betrekking op de BREEAM-kwalificatie en de vereiste minimumnormen. Dit betreft niet noodzakelijkerwijs afzonderlijk nagestreefde BREEAM-credits of punten die kunnen worden verhandeld gedurende het project. Bij het overeenkomen van een BREEAM-doel wordt geadviseerd om de afzonderlijke BREEAM-credits, punten en criteria na te streven of te prioriteren. Zo kan erop worden vertrouwd dat het overeengekomen doel haalbaar is en wordt gehaald zonder dat er potentieel dure aanpassingen aan het ontwerp gemaakt moeten worden tijdens een latere fase.	C
12.	Als de BREEAM-gerelateerde prestatiedoelen die zijn vastgesteld aan het einde van de voorontwerpfase niet zijn gehaald bij het opleverassessment mag het punt dat is toegekend bij het ontwerpassessment voor benoeming van de BREEAM-NL Expert niet worden toegekend bij de definitieve beoordeling.	C
Criteria voor antwoordoptie D		
13.	De punten voor antwoordoptie C zijn gehaald.	D
14.	Er wordt een BREEAM-NL Expert aangewezen om de voortgang te bewaken ten opzichte van de overeengekomen BREEAM-NL	D

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	prestatiedoelen gedurende het ontwerpproces en de voortgang te rapporteren aan de opdrachtgever en het ontwerpteam.	
15.	<p>De BREEAM-NL Expert is verplicht om deel te nemen aan essentiële ontwerpteambijeenkomsten tijdens de essentiële fasen Voorontwerp, Definitief Ontwerp en Technisch Ontwerp. Rapportage tijdens en voorafgaand aan voltooiing van elke fase zijn een minimumeis.</p> <p>Essentiële ontwerpteambijeenkomsten zijn bijeenkomsten waarbij fundamentele besluiten worden besproken en genomen die invloed hebben op het voorgestelde gebouwontwerp en de bouw ervan conform het ontwerp (en daarmee conform de gebouwduurzaamheid en de BREEAM-prestatie). Bij deze bijeenkomsten zijn typische vertegenwoordigers betrokken van ten minste drie van de onderstaande partijen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Vertegenwoordigers van de klant of de ontwikkelaar De hoofdaannemer De architect Bouwkundig ingenieurs Gebouwinstallatie-ingenieurs Kostenadviseurs Milieuadviseurs Projectmanagementadviseurs 	D
16.	Het doel is om projectteams te stimuleren en te belonen die een BREEAM-NL Expert benoemen en daarmee zorgen dat enerzijds de duurzaamheidsdoelen tijdens de bouwfase worden voortgezet en anderzijds dat de door de opdrachtgever nagestreefde BREEAM-kwalificatie voor het gebouw wordt gehaald. De verantwoordelijkheden van de BREEAM-NL Expert zijn opgenomen in een contractuele overeenkomst waardoor blijkt dat de persoon over voldoende middelen en tijd beschikt om de doelstellingen te monitoren, beoordelen en realiseren.	D

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

[Handreiking Participatie #5 \(kennisknooppuntparticipatie.nl\)](https://www.kennisknooppuntparticipatie.nl)

Man 02 Levenscycluskosten en levensduur planning

Punten

Geen verplichte credit

Toepasbaar op: Alle projecten

Doel

Het stimuleren dat een levenscycluskostenanalyse in de ontwerpfase is uitgevoerd, zodat het ontwerp en de uitvoering van de gehele levenscyclus van de woning/het gebouw wordt geoptimaliseerd.

Vraag

Worden er gedurende de ontwerpfase levenscycluskostenanalyses uitgevoerd die een bewezen impact op het ontwerp hebben?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
2	A.	Ja, er is een levenscycluskostenanalyse op strategisch niveau uitgevoerd voor het volledige ontwerp voorafgaand aan het voorontwerp.
1	B.	Ja, er is een levenscycluskostenanalyse op gedetailleerd niveau uitgevoerd in de ontwerpfase voorafgaand aan het indienen van de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen.
1	C.	De investeringskosten voor het project zijn gerapporteerd in de assessmenttool.

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
1.	Alle drie de onderdelen van deze credit kunnen onafhankelijk van elkaar worden gehaald.	Alle
Criteria voor antwoordoptie A		
2.	Een eerste levenscycluskostenanalyse gebaseerd op ISO 15686-5:2017 voor het volledige ontwerp is uitgevoerd voorafgaand aan het voorontwerp, waarbij verschillende voorstellen en varianten van het structuurontwerp van het gebouw integraal zijn geanalyseerd.	A
3.	De levenscycluskostenanalyse toont aan dat op strategisch niveau de volgende woning- of gebouwonderdelen integraal zijn onderzocht: <ul style="list-style-type: none"> a. draagstructuur b. gebouwschil c. installaties 	A
4.	De analyse op strategisch niveau betreft onder andere functionele zaken zoals locatie, extern milieu, onderhoudsgevoeligheid en intern milieu (Niveau 4 – Elementen uit NEN 2699:2017).	A

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
Criteria voor antwoordoptie B		
5.	De gedetailleerde levenscycluskostenanalyse gebaseerd op ISO 15686-5:2017 is uitgevoerd in de ontwerpfase voorafgaand aan het indienen van de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen.	B
6.	De levenscycluskostenanalyse toont aan dat op detailniveau de volgende woning- of gebouwonderdelen integraal zijn onderzocht: <ul style="list-style-type: none"> a. (hoofd)draagstructuur en gebouwschil b. installaties c. afwerkingen, inclusief huurdersvoorzieningen d. inrichting van het perceel. 	B
7.	De analyse op detailniveau betreft onder andere technische zaken zoals fundering, muren, vloeren, gebruikte energie, ventilatie en watercapaciteit (Niveau 5 – Technische oplossingen uit NEN 2699:2017).	B
Criteria voor antwoordoptie A & B		
8.	De levenscycluskostenanalyse is uitgevoerd en alle kostensoorten uit NEN 2699:2017 tijdens de gehele levensduur van het gebouw zijn meegenomen.	A, B
9.	De levenscycluskostenanalyse behelst een projectspecifieke integrale beoordeling op gebouwniveau waarbij rekening is gehouden met de relatie tussen de verschillende gebouwonderdelen. Bijvoorbeeld het effect van een andere gebouwschil op de installaties en draagstructuur waarbij rekening is gehouden met zowel bouwkosten, onderhoudskosten als operationele kosten.	A, B
10.	Alle realistische varianten (minimaal 2) per gebouwonderdeel in samenhang met andere gebouwonderdelen moeten worden overwogen in de LCC.	A, B
11.	Indien er op basis van de gebouwfunctie geen realistische varianten te analyseren zijn kan hiervan worden afgeweken. Er dient dan goed onderbouwd te worden waarom dit zo is.	A, B
12.	Toon aan de hand van ten minste twee passende voorbeelden uit het ontwerpproces aan dat de LCC is gebruikt om de levenscycluskosten te verminderen door het ontwerp van het gebouw en de installaties te beïnvloeden. De passende voorbeelden dienen hierbij te laten zien welke impact ze op het volledige project hebben, welke problemen hierbij zijn verholpen, en welke voordelen deze hebben. De optie(s) met de laagste verdisconteerde levenscycluskosten heeft (hebben) de voorkeur, mits die optie(s) een van de volgende resultaten oplevert (opleveren): <ul style="list-style-type: none"> a. Het laagste energiegebruik gedurende de gehele levensduur van het gebouw. b. Een afname van onderhoudsbehoeften/-frequentie; c. Het verlengen van de levensduur van installaties en materialisatie. 	A, B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
13.	Beide LCC analyses dienen in een zo vroeg mogelijk stadium van het ontwerpproces te worden uitgevoerd, zodat besluiten geen nadelig effect hebben op het (initiële) budget of de tijdplanning van het ontwerp.	A, B
Criteria voor antwoordoptie C		
14.	Rapporteer de investeringskosten voor het project in de assessmenttool.	C
15.	Onder investeringskosten worden de initiële kosten voor de ontwikkeling van het gebouw verstaan. Dit betreffen de volgende onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> a. Bouwkosten, inclusief voorbereidingswerkzaamheden, materialen en arbeid b. Bouwplaats kosten c. Financieringskosten van de ontwikkeling d. Verzekeringen en belastingen tijdens de bouwperiode e. Uitvoeren van inspecties en testen. Kosten die gerelateerd zijn aan het verkrijgen van de grond, bouwrijp maken, ontwerpen, verkrijgen van vergunningen en nazorg dienen buiten beschouwing te worden gelaten.	C
16.	Wanneer ten tijde van het ontwerpassessment de definitieve informatie niet beschikbaar is, kan het criterium worden toegekend wanneer de voorspelde netto contante waarde wordt gebruikt. Inclusief onvoorziene omstandigheden, en zich ertoe te verbinden deze informatie te verstrekken voor het oplever assessment. Deze data zal geanonimiseerd gebruikt worden voor toekomstige BREEAM prestatie benchmark doeleinden.	C

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

Man 03 Verantwoorde bouwplaats

Punten

Geen verplichte credit

Toepasbaar op: Alle projecten

Doel

Het herkennen en stimuleren van bouwlocaties die wat betreft milieu en sociale facetten op een weloverwogen, verantwoordelijke en aansprakelijke wijze worden beheerd.

Vraag

1. Wordt er voldaan aan de minimale vereisten voor een verantwoorde bouwplaats?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
n.v.t.	A.	Ja, er is aan de minimale vereisten voor een verantwoorde bouwplaats voldaan.

2. Wordt de bouwplaats op een verantwoorde manier beheerd en gemonitord?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	B.	Ja, er wordt gewerkt met een milieumanagementsysteem en verontreiniging door activiteiten op de bouwplaats worden voorkomen.
2	C.	Ja, de bouwplaats wordt verantwoord beheerd (verplicht vanaf Very Good)
1	D.	Ja, de milieu-impact van nutsvoorzieningen op de bouwplaats wordt gemonitord (verplicht vanaf Excellent)
1	E.	Ja, de milieu-impact van transport van bouw materiaal, grondwerk en afval wordt gemonitord (verplicht vanaf Outstanding)

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
Criteria voor de minimale vereiste (antwoordoptie A)		
1.	<p>Tijdelijk bouwplaats hout</p> <p>Al het hout dat (tijdelijk) op de bouwplaats wordt gebruikt is gecertificeerd door een certificatiesysteem dat is goedgekeurd door de Timber Procurement Assessment Committee. Ook hout wat hergebruikt wordt op de bouwplaats moet hier aan voldoen. Mixed-use certificaten worden niet geaccepteerd.</p> <p>Hout voor de bouwplaats wordt beschouwd als hout gebruikt om het bouwen te vergemakkelijken. Met inbegrip van bekisting, bouwplaatsomheining, steigerplanken, bouwhuisvesting, en ander op</p>	A (Minimale vereiste)

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	de bouwplaats gebruikt tijdelijk hout. Constructiehout, hout gebruikt voor de afwerking worden hier niet beoordeeld (dit is reeds opgenomen in MAT 03). Ook is verpakkingsmateriaal zoals stophout hiervan uitgesloten.	
2.	<p>Chain of Custody</p> <p>De aannemer(s) of het project is (zijn) in het bezit van een chain of custody-certificaat van een certificatiesysteem dat door de Timber Procurement Assessment Committee is goedgekeurd.</p>	A (Minimale vereiste)
3.	<p>BREEAM-NL Expert op de bouwplaats</p> <p>Betrek een BREEAM-NL Expert tijdens de werkzaamheden op de bouwplaats om met opdrachtgever en aannemer prestatiedoelen op te stellen. De BREEAM-NL Expert heeft voldoende tijd en middelen om:</p> <ol style="list-style-type: none"> Samen te werken met het projectteam om de relaties tussen BREEAM-NL credits te overwegen en hen te helpen hen in het bereiken en indien mogelijk verder gaan dan de ontwerp-intentie, om de prestaties van het project te maximaliseren tegen de overeengekomen prestatiedoelstellingen in de bouw-, overdracht- en opleveringsfase. Monitoren van de voortgang van de bouw ten opzichte van de prestatiedoelen die zijn overeengekomen onder criterium 3 hierboven in alle stadia waar beslissingen de BREEAM-NL doelstellingen beïnvloeden. Proactief identificeren van risico's en kansen met betrekking tot het inkoop- en bouwproces en de verwezenlijking van de onder criterium 3 overeengekomen doelstellingen. Feedback geven aan de uitvoerende aannemers en het projectteam indien nodig, om hen te ondersteunen bij het nemen corrigerende maatregelen en het bereiken van hun overeengekomen prestatiedoelen. Monitor en, indien relevant, coördineer het verkrijgen van bewijsmateriaal van het projectteam. <p>Om de voortgang van de bouw te controleren aan de hand van de overeengekomen prestatiedoelen is de BREEAM-NL Expert idealiter op de bouwplaats gebaseerd of de bouwplaats regelmatig bezoeken om steekproeven uit te voeren en aanbevelingen te doen. De BREEAM-NL Expert heeft voldoende zicht op de bouwactiviteiten om risico's van niet-naleving te identificeren. Bezoeken vinden daarom plaats tijdens belangrijke fasen op momenten dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Werken kunnen worden geobserveerd voordat ze worden bedekt of nieuwe werken starten; Er aanzienlijke risico's op conflict of fouten ontstaan; Timing van invloed kan zijn op naleving van de eisen en prestatiedoelen; Op specifieke tijdstippen essentiële bewijsstukken moeten worden opgeleverd. 	A (Minimale vereiste)
Criteria voor antwoordoptie B		
4.	De hoofdaannemer werkt met een Milieumanagementsysteem dat de belangrijkste werkzaamheden omvat. Dit Milieumanagementsysteem	B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	moet door een derde partij gecertificeerd zijn, volgens ISO14001/EMAS of een gelijkwaardige norm. Als equivalent van ISO 14001 of EMAS is tevens akkoord: MVO-prestatieladder niveau 3 of hoger.	
5.	Indien een bedrijf nog in procedure zit voor het behalen van een ISO 14001-certificaat, maar deze is nog niet behaald, kan men voor een ontwerpcertificaat voldoen als aangetoond kan worden dat men in de ISO 14001-procedure zit. De bewijslast is de registratie of het contract bij een ISO 14001 gecertificeerde instelling, die aantoont dat de procedure is gestart. Voor het oplevercertificaat dient het certificaat te zijn behaald.	B
6.	Er worden zoveel mogelijk maatregelen getroffen om verontreiniging door activiteiten op de bouwplaats te voorkomen. Hiervoor wordt tabel MAN03.1 toegepast. Om toepassing van de checklist aan te tonen, hoeven niet alle acties worden uitgevoerd; de beoordelaar en het projectteam moeten echter wel aantonen dat aan het doel van elke sectie is voldaan.	B
Criteria voor antwoordoptie C		
7.	<p>Verantwoord bouwplaatsbeheer</p> <p>a. Eén punt kan worden toegekend als de hoofdaannemer heeft voldaan aan de eisen in Checklist A1, waarbij de bouwplaats op een onafhankelijke manier door de assessor is getoetst en waar wordt voldaan aan zes items van elk van de vier categorieën van checklist A1.</p> <p>OF</p> <p>b. Eén punt kan worden toegekend als het te beoordelen project door Bewuste Bouwers Versie 4 of andere vigerende versie wordt erkend waarbij een totaalscore van minimaal 6/10 punten wordt behaald.</p> <p>OF</p> <p>c. Twee punten kunnen worden toegekend als de hoofdaannemer heeft voldaan aan de eisen in Checklist A1, waarbij de bouwplaats op een onafhankelijke manier door de assessor is getoetst en waar wordt voldaan aan alle items van elk van de vier categorieën van checklist A1.</p> <p>OF</p> <p>d. Twee punten kunnen worden toegekend als het te beoordelen project door Bewuste Bouwers Versie 4 of andere vigerende versie wordt erkend waarbij een totaalscore van minimaal 8/10 punten wordt behaald.</p>	C
Criteria voor antwoordoptie D & E		
8.	Vanuit milieuoogpunt wordt verantwoord bouwplaatsbeheer gestimuleerd in termen van milieubewust materiaalgebruik, beperking van energie- en watergebruik. Verantwoordelijkheid is toegewezen aan de BREEAM-NL Expert voor monitoring, registratie en rapportage	D, E

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	van energieverbruik, waterverbruik en transportgegevens (waar gemeten) als gevolg van alle on-site processen (en specifieke off-site monitoring) gedurende het project. Om een degelijke verzameling van informatie te waarborgen, moet deze persoon de juiste autoriteit en verantwoordelijkheid hebben om de vereiste gegevens op te vragen en te raadplegen.	
9.	Energiegebruik <ol style="list-style-type: none"> criterium 8 is behaald. Er wordt voldaan aan de onderdelen voor 'Energiegebruik' uit checklist A11. Rapporteer de totale CO₂ uitstoot (totale kg CO₂/project) van de bouwfase in de assessmenttool. 	D
10.	Waterverbruik <ol style="list-style-type: none"> criterium 8 is behaald. Er wordt voldaan aan de onderdelen voor 'Waterverbruik' uit checklist A11. Rapporteer het totale netto water verbruik (m³), als het verbruik min het gerecycled waterverbruik in de assessmenttool. 	D
11.	Transport van bouw materiaal, grondwerk en afval <ol style="list-style-type: none"> criterium 8 is behaald Er wordt voldaan aan de onderdelen voor 'Vervoer naar de bouwplaats' uit checklist A11. Rapporteer afzonderlijk voor materiaal, grondwerk en afval, het totale transport gerelateerde CO₂, NO_x en fijnstof uitstoot in de assessmenttool. 	E

Tabellen

Tabel MAN03.1 Checklist procedures en maatregelen ter voorkoming van verontreiniging door activiteiten op de bouwplaats

Onderdeel	Actie	Uitgevoerd (J/N)
Geluid en trilling	Doel: de impact van geluid en trilling op de omgeving minimaliseren.	
A	Plan werkzaamheden die veel geluidsoverlast veroorzaken, op tijden van de dag wanneer deze het minste overlast voor de omgeving veroorzaken.	
B	Gebruik geluiddempende voorzieningen.	
C	Gebruik geluidsschermen bij activiteiten waarbij schokken en/of explosies voorkomen.	
D	Vermijd transport door woonwijken.	
Luchtkwaliteit	Doel: voorkom (fijn)stof, Nox of andere luchtvervuiling op de bouwplaats en omgeving.	

A	Minimaliseer (fijn)stof afkomstig van materialen door het gebruik van bedekkingen, deksels, opslag(containers), regelapparatuur en bevochtiging.	
B	Minimaliseer (fijn)stof afkomstig van transport en vervoer door middel van bijvoorbeeld watersproeien indien dit doelmatig is.	
C	Voorkom het (ver)branden van materialen op de bouwplaats.	
D	Plaats stofschermen waar door materiaalbewerking veel (fijn)stof vrijkomt.	
Watermanagement	Doel: voorkom watervervuiling door bouwactiviteiten.	
A	Maak vooraf een drainageplan voor de bouwplaats. Markeer de plaatsen waar het water afstroomt om risico's inzichtelijk te maken. (Plan kan tijdens de bouw wijzigen.)	
B	Indien van toepassing, plan werkzaamheden zo dat ze niet plaatsvinden in perioden met veel regenval. Houd rekening met weer en perioden van het jaar.	
C	Minimaliseer de lengte en steilte van hellingen.	
D	Zorg voor een beschermende bodembedekking om grond te stabiliseren/vast te houden bij hellingen, kanalen en geulen. Bijvoorbeeld door jute matten.	
E	Zorg zo spoedig mogelijk voor beplanting.	
F	Voorkom erosie/ wegspoelen van grond door bezinkvijvers, slibhekken of waterbehandeling.	
G	Scheid vuil- en schoonwaterafvoer.	
H	Zorg voor een adequate drainage.	
I	Zorg ervoor dat activiteiten die watervervuiling kunnen veroorzaken, op een afgeschermd plek plaatsvinden, zodat rivieren, oppervlaktewater en waterbronnen niet vervuild worden.	
Gevaarlijke stoffen	Doel: voorkom het vervuilen van lokale waterbronnen door gevaarlijke stoffen.	
A	Zorg voor een adequate secundaire lekkageopvang voor brandstof en olieopslag. O.a. voor smeer- of hydraulische olie.	
B	Zorg voor voldoende training van werknemers voor het omgaan met brandstoffen en chemicaliën en hoe te reageren bij lekkage.	
C	Zorg voor een vloeistofdichte ondergrond, daar waar getankt wordt of vloeistoffen worden verwerkt.	
D	Zorg voor antilek- en schoonmaakuitrusting. En train werknemers in het gebruik hiervan.	
E	Zorg voor sanitair voor alle werknemers.	

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

Man 04 Commissioning en handleiding

Punten

Verplichte credit vanaf 3 sterren

Toepasbaar op: Antwoordoptie A, B & C zijn alleen van toepassing op woongebouwen

Doel

Het stimuleren van een goede manier van commissioning en overdracht van gebouw en installaties, zodat een optimale werking onder gebruikscondities wordt geborgd.

Vraag

1. Is er een commissioningsplan opgesteld die voldoet aan de minimale vereisten?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
n.v.t.	A.	Ja, er is aan de minimale vereisten voor een commissioningsplan voldaan.

2. Wordt een goede manier van commissioning en overdracht van gebouw en installaties gestimuleerd?

Punten	Antwoord	Meerdere antwoordopties mogelijk
1	B.	Er vindt commissioning van de installaties en de regelsystemen plaats (verplicht vanaf Very Good).
1	C.	Er vindt commissioning van de bouwkundige schil plaats.
1	D.	Voor de oplevering en overdracht is er een gebruikershandleiding opgesteld voor de bewoners en/of gebouwbeheerders (verplicht vanaf Excellent).

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
1.	Casco: C Casco & installaties: Alle antwoordopties	Alle
2.	Woningen: D Woongebouwen: Alle antwoordopties	Alle
Criteria voor de minimale vereiste (antwoordoptie A)		
3.	Er is een commissioningsplan aanwezig voor het inbedrijfstellen en testen van het project. In het plan is voldoende tijd opgenomen voor de inbedrijfsstelling en (re)commissioning van de installaties en regelsystemen als wel het toetsen van de bouwkundige schil. Het plan is opgesteld door een deskundige van het projectteam, die onafhankelijk is van de installateur(s).	A (Minimale vereiste)

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
4.	<p>In het plan wordt rekening gehouden met de verschillende normen en standaarden die van toepassing zijn op alle onderdelen van het project. Dit plan is in lijn met ISSO 107 of ASHREA.</p>	<p>A (Minimale vereiste)</p>
5.	<p>Het commissioningsplan wordt in een ontwerpfase opgesteld en is aanwezig ten tijde van de aanvraag van omgevingsvergunning voor bouwen.</p> <p>Het commissioningsplan bestaat uit de onderdelen waarop commissioning wordt uitgevoerd zijn benoemd en de afbakening en reikwijdte van het werk is duidelijk omschreven.</p> <p>De commissioning heeft, indien aanwezig ten minste betrekking op de volgende installaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Verwarmingssystemen; b. Waterdistributiesystemen; c. Verlichtingsystemen; d. Ventilatiesystemen; e. Koelsystemen; f. Geautomatiseerde regelsystemen (GBS). g. En verder op alle overige systemen waar een relatie ligt met punten in de BREEAM-NL beoordeling. <p>Het commissioningsplan heeft een geschikt tijdschema voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Het toetsen van het functioneel ontwerp b. Het onderzoeken en inspecteren van de bouwplaats voor controle op de uitvoering; c. De ingebruikname en (hernieuwde) inbedrijfstelling van gebouwdiensten en besturingssystemen; d. Het toetsen van de bouwkundige schil na gereedmelding. <p>Het plan beschrijft de rollen van het Commissioning team en welke taken en verantwoordelijkheden iedereen heeft.</p> <p>De gewenste prestaties en uitgangspunten voor het gebouw en installaties zijn beschreven, met daarbij de verwijzingen naar de gehanteerde normen en meetmethodieken waarop deze prestaties aangetoond dienen te worden. Dit omvat verwijzingen naar best practice inbedrijfstellingswaarden, inbedrijfstellingsprocedures of andere passende normen.</p>	<p>A (Minimale vereiste)</p>
6.	<p>Er is een deskundige uit het projectteam aangesteld die verantwoordelijk is voor het plannen, uitvoeren en monitoren van de pre-commissioning, commissioning en testwerkzaamheden. Hieronder vallen ook hercommissioningswerkzaamheden.</p>	<p>A (Minimale vereiste)</p>
7.	<p>De hoofdaannemer legt verantwoording af over het inbedrijfstellings- en testprogramma, de verantwoordelijkheden en de criteria binnen zijn budget en het hoofdprogramma van werken. Het programma</p>	<p>A (Minimale vereiste)</p>

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	moet voldoende tijd bieden om alle inbedrijfstellings- en testactiviteiten te voltooien voorafgaand aan de oplevering.	
8.	De deskundige uit het projectteam verantwoordelijk bij de commissioning is onafhankelijk van de installateur(s) en heeft aantoonbare ervaring.	Alle
9.	<p>De deskundige uit het projectteam aangesteld voor de commissioningswerkzaamheden heeft in de ontwerpfase de volgende verantwoordelijkheden:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Review van het ontwerp en het aanbrengen van wijzigingen met het oog op commissioning. b. Commissioningswerkzaamheden integreren in de bouwplanning en tijdens de bouwwerkzaamheden; c. Management van commissioning, testen, overdragen van het gebouw en nazorg op het gebied van: <ol style="list-style-type: none"> i. Installaties ii. Afwerkingen, inclusief huurdersvoorzieningen iii. Inrichting van het perceel. <p>Uit de commissioningsrapportage (ontwerp fase) blijkt dat vóór de start bouw de deskundige:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. een beoordeling heeft uitgevoerd om het ontwerp te toetsen aan de eisen in het Programma van Eisen, b. actief heeft meegedacht over het hele commissioningsproces, c. advies heeft kunnen geven over het proces van oplevering en ingebruikname van het pand. 	A (Minimale vereiste)
Criteria voor antwoordoptie B		
10.	<p>De aangestelde deskundige controleert of de regelsystemen op de juiste manier zijn ingesteld en functioneren. Er wordt in de rapportage verslag gedaan dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Inbedrijfstelling van lucht- en watersystemen zijn uitgevoerd wanneer alle bedieningsapparatuur geïnstalleerd, bedraad en functioneel zijn (respectievelijk HEA 02 en WAT 01) b. Inbedrijfstelling van lichtsystemen zijn uitgevoerd wanneer alle bedieningsapparatuur geïnstalleerd, aangesloten en functioneel zijn (Ref. HEA 01) c. De inbedrijfstelrapportage aanwezig is en voorzien is van de resultaten van de lucht- en waterstroom, de resultaten van fysieke metingen van ruimtetemperaturen, buitentemperatuur en andere belangrijke parameters, al naar gelang van toepassing. d. De GBS- of bedieningselementeninstallatie vóór het uitvoeren van de seizoensgebonden test in auto-modus werkt met acceptabele interne klimaatomstandigheden conform de eisen. e. De gebruikersinterface van de regelsystemen voor oplevering volledig geïnstalleerd en functioneel is; dus inclusief alle GBS schema's en grafische afbeeldingen en dashboard instellingen. f. De gebruikers van de regelsystemen volledig zijn opgeleid in de werking van alle systemen. 	B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
11.	De deskundige verantwoordelijk voor de commissioning dient na afronding van de commissioningswerkzaamheden de energieprestatieberekening te toetsen aan de werkelijke situatie. Bij de credit ENE04 dient de deskundige een verklaring af te geven dat de BENG berekening installatietechnisch voldoet.	B
Criteria voor antwoordoptie C		
12.	Er is een thermografisch onderzoek uitgevoerd waaruit blijkt dat de warmte-isolatie op de juiste manier is aangebracht en er geen thermische onregelmatigheden worden geconstateerd.	C
13.	Een thermografisch onderzoek is tijdens de opleveringsfase van het gebouw uitgevoerd.	C
14.	Het thermisch onderzoek wordt uitgevoerd op basis van NEN-EN 13187 Thermische eigenschappen van gebouwen – Kwalitatieve detectie van thermische onregelmatigheden in de gebouwschil – Infraroodmethode, waaruit blijkt dat: <ul style="list-style-type: none"> a. er geen noemenswaardige thermische lekken aanwezig zijn; b. er geen excessieve koudebruggen aanwezig zijn; c. er geen noemenswaardige luchtinfiltratie plaatsvindt, behalve waar deze bewust is ontworpen en aangebracht (bijvoorbeeld ventilatieopeningen). 	C
15.	Eventuele defecten geïdentificeerd via de thermische inspectie worden gecorrigeerd, waarna het gebouw opnieuw wordt onderzocht om te bevestigen dat het voldoet aan de eisen. Alle herstelwerkzaamheden van gebreken die uit het thermografie onderzoek voortkomen worden uitgevoerd op een robuuste en duurzame wijze. Het herstelwerk heeft dezelfde prestaties als het nieuw uitgevoerde werk	C
16.	Het onderzoek en testen wordt uitgevoerd door een voldoende gekwalificeerd persoon in overeenstemming met de geldende norm.	C
17.	Indien de weersomstandigheden tijdens de oplevering van het gebouw niet gunstig zijn voor een betrouwbare thermografische meting (bijvoorbeeld tijdens de zomer bij verwarmde functies en tijdens de winter bij gekoelde functies), is het toegestaan de thermografische meting later uit te voeren. Er dient onderbouwd te worden dat in de periode van de aanvraag van het certificaat geen tijdsbestek beschikbaar was voor een zinvolle thermografische meting.	C
Criteria voor antwoordoptie D		
18.	Er is een gebruikershandleiding opgesteld voor beheerders/facility managers van het woongebouw. Een concept versie van de handleiding wordt besproken met de beoogde beheerder(s), zodat deze het best aansluit op hun behoeften.	D
19.	Er is een gebruikershandleiding opgesteld voor bewoners van de woningen. Een concept versie van de handleiding wordt besproken	D

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	met de beoogde bewoners, zodat deze het best aansluit op hun behoeften.	
20.	De handleiding moet op passende wijze toegankelijk zijn voor alle gebruikers, met speciale aandacht voor mensen met een handicap.	D

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

Man 05 Nazorg

Punten

Verplichte credit

Toepasbaar op: Alle projecten

Doel

Het stimuleren van een goede overdracht van de bouw van het project naar de beheerfase en de nazorg gedurende het eerste jaar, zodat een optimale werking onder gebruikscondities wordt geborgd.

Vraag

Wordt een goede overdracht van de bouw naar de beheerfase en nazorg gestimuleerd?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	A.	Ja, er zijn voorzieningen en middelen aanwezig om nazorgondersteuning te bieden.
1	B.	Ja, een jaar na ingebruikname wordt een eerstejaarsevaluatie uitgevoerd door een onafhankelijke derde partij en deze informatie wordt op passende wijze gepubliceerd.
1 EP	C.	De opdrachtgever of gebouwgebruiker certificeert het gebouw met een door BREEAM-NL herkend certificeringssysteem voor gebouwbeheer

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
1.	Casco: de criteria zijn niet van toepassing. Casco en centrale installaties: de criteria zijn niet van toepassing.	Alle
Criteria voor antwoordoptie A		
2.	Er zijn voorzieningen en middelen aanwezig om nazorgondersteuning te bieden aan de gebouweigenaar en/of -beheerder en de bewoners.	A
3.	Voor gebouweigenaars en/of beheerders van woongebouwen is dit tenminste: <ul style="list-style-type: none"> a. Voor ingebruikname is er een bijeenkomst met het nazorgteam of nazorgmanager en het facility management/gebouwbeheerder van de gebruiker om: b. Introductie van het nazorgteam of nazorgmanager en welke nazorgfaciliteiten beschikbaar zijn, de gebruikershandleiding (indien beschikbaar), het trainingsschema en de inhoud van de trainingen. 	A

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	<ul style="list-style-type: none"> c. Presentatie van belangrijke informatie, waaronder de ontwerpuitgangspunten en de wijze waarop het gebouw en installaties zo optimaal kan worden gebruikt. d. Training en instructie in het gebouw aan het facility management en/of de gebouwbeheerders, inclusief een rondleiding door het gebouw en kennismaking en vertrouwd maken met de aanwezige installaties en op welke wijze deze bediend moeten worden met het oog op het ontwerpuitgangspunten en operationele vereisten. 	
4.	<p>Voor bewoners van alle typen woningen is dit ten minste:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Initiële nazorgondersteuning is beschikbaar voor ten minste de eerste maand na ingebruikname, bijvoorbeeld door wekelijkse aanwezigheid van het nazorgteam of nazorgmanager op locatie om de gebruikers en het management van gebouwen te ondersteunen (de tijdsinterval is afhankelijk van de complexiteit van de bouw- en bouwwerkzaamheden) b. Lange termijn nazorgondersteuning is beschikbaar voor tenminste het eerste jaar na ingebruikname voor de bewoners. Bijvoorbeeld via een hulplijn, een aangewezen persoon of een ander geschikt systeem om gebruikers en management van het gebouw te ondersteunen. 	A
5.	<p>Woongebouw: Er zijn voor de gemeenschappelijke ruimtes voorzieningen en middelen aanwezig voor het verzamelen en monitoren van energie- en waterverbruik gegevens, voor tenminste de eerste 12 maanden dat het gebouw in gebruik is. Dit wordt gedaan om een analyse van verschillen tussen feitelijke en voorspelde prestaties te maken, met het doel om systemen of gebruikersgedrag hierop aan te passen.</p>	A
Criteria voor antwoordoptie B		
6.	<p>De opdrachtgever, gebouwbeheerder of VVE verplicht zich om een jaar na ingebruikname een eerstejaarsevaluatie uit te voeren door een onafhankelijke derde partij.</p>	B
7.	<p>De onafhankelijk van de derde partij moet op een van onderstaande wijzen aangetoond te worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. De evaluatie is uitgevoerd door een partij die geen bijdrage heeft geleverd aan het ontwerpproces of het gebruik en die een de methode van de eerstejaarsevaluatie volledig uitvoert. <p>OF</p> <ul style="list-style-type: none"> b. Als de eerstejaarsevaluatie wordt gedaan door een organisatie die betrokken is bij het ontwerp of gebruik van het gebouw, bijvoorbeeld de projectarchitect of gebouwbeheerder, moet deze organisatie aan de Assessor de onafhankelijkheid van het consultatieproces robuust kunnen aantonen. BREEAM-NL heeft niet gedefinieerd welke vorm dit bewijs moet hebben. Het ontwerpteam of de relevante persoon is daarbij verplicht om aan de Assessor duidelijk te bewijzen en overtuigen dat er 	B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	sprake is van een geloofwaardig niveau van onafhankelijkheid.	
8.	De opdrachtgever of de gebouwgebruiker verplicht zichzelf om de op een passende wijze de informatie uit de eerstejaarsevaluatie te publiceren. Het doel hiervan is het delen van goede voorbeelden en verbetermogelijkheden en het informeren over veranderingen in gebruiksgedrag, aansturingstechnieken en procedures.	B
9.	In die evaluatie wordt aandacht besteed aan: <ul style="list-style-type: none"> a. De beoordeling van de ontwerpintentie en het bouwproces (beoordeling van ontwerp, inkoop, constructie en opleverprocessen) b. Feedback van een groot aantal gebruikers van gebouwen, waaronder de beheerder op het ontwerp en de omgevingscondities van het gebouw: c. Interne omgevingsomstandigheden (licht, geluid, temperatuur, luchtkwaliteit) d. Controle, bediening en onderhoud e. Faciliteiten en voorzieningen f. Toegang en lay-out g. Andere relevante kwesties h. Duurzaamheidsprestaties (energieverbruik, waterverbruik, prestaties van alle duurzame functies of technologieën, bijvoorbeeld materialen hernieuwbare energie, regenwaterwinning, enz.). i. Feedback wordt gegeven aan het ontwerpsteam en de ontwikkelaar om te gebruiken voor toekomstige projecten. 	B
10.	Voor de eerstejaarsevaluatie kunnen verschillende methoden worden gebruikt. Onderdeel van de evaluatie is een gebruikerstevredenheidsonderzoek, hiervoor worden door verschillende aanbieders methoden aangeboden. Belangrijk is dat de methode een focus heeft op het gebruik van het gebouw.	B
11.	Via contracten wordt aangetoond dat de installateur en technische beheerders actief in het gebouw aan de slag zullen gaan met de resultaten uit de externe evaluatie.	B
12.	Een passende wijze van publicatie betreft communicatie naar directe belanghebbenden, zoals bewoners, gebouwbeheerders en gebouw eigenaren. Aanvullend moet ook extern worden gecommuniceerd.	B
13.	Het publiceren van een case study dient op een passende wijze plaats te vinden via een van de volgende media: <ul style="list-style-type: none"> a. Website van de gebouw eigenaar of gebruiker, VVE, vakbladen of persbericht b. Branche specifieke website of informatie branche informatie portals 	B
14.	Als het niet mogelijk is om op een passende wijze te publiceren omdat de informatie als commercieel of veiligheid technisch gevoelig kan worden aangemerkt, kan worden volstaan met het verstrekken van informatie op een organisatieniveau aan interne en externe	B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
	belanghebbenden. Als alternatief kunnen de gevoelige delen uit de case study worden verwijderd.	
15.	Relevante informatie voor publicatie is tenminste bewonerstevredenheid, energie- en waterconsumptie, opwekking van hernieuwbare energie en gebruik van grijs en gerecycled water.	B
Criteria voor antwoordoptie C (Exemplary Performance)		
16.	De opdrachtgever of gebouwgebruiker certificeert het gebouw met een door BREEAM-NL herkend certificeringssysteem voor gebouwbeheer.	C (Exemplary performance)
17.	De volgende keurmerken worden op dit moment herkend: <ul style="list-style-type: none"> a. BREEAM-NL In-Use Woningen v6, certificering van deel 1 en deel 2 samen, waarbij de volgende credits zijn behaald: <ul style="list-style-type: none"> - MAN01: Gebruikershandleiding – 2 punten - MAN02: Betrokkenheid en feedback – minimaal 5 punten - ENE22: Energieonderzoek – minstens 3 punten - ENE23: Gebruik van informatie over energiegebruik – 4 punten - WAT13 Waterverbruik: Monitoren en rapporteren – 2 punten <p>NB: Als na twee jaar na ingebruikname van het gebouw het certificaat niet kan worden overlegd wordt de status van het BREEAM-NL Nieuwbouw certificaat geëvalueerd.</p>	C (Exemplary performance)
18.	Beheerders van keurmerken die vinden dat hun keurmerk ook in de lijst zou moeten passen kunnen contact opnemen met DGBC. Deze moeten in ieder geval aan de volgende onderdelen omvatten: <ul style="list-style-type: none"> a. Doen van een gebruikerstevredenheidsonderzoek en het verzamelen van energie en waterverbruiksdata b. Analyse van de verbruiksdata en het tevredenheidsonderzoek om te bepalen of het gebouw juist functioneert en dit bij te sturen indien nodig c. Het stellen en monitoren van doelstellingen voor water en energieverbruik. 	C (Exemplary performance)

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

Man 06 Sociale risico's en kansen

Punten

Geen verplichte credit

Toepasbaar op: Alle projecten

Doel

Herkennen van sociale risico's en kansen in de buurt, en het versterken van de sociale toegankelijkheid en het gemeenschapsgevoel in de buurt.

Vraag

Is er een buurtanalyse uitgevoerd door een deskundig persoon?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	A.	Ja
EP	B.	Ja, en er is voldaan aan alle criteria-eisen uit Tabel MAN06.1

Exemplary Performance

Het eerste punt is behaald én de punten voor de credits in onderstaande Tabel MAN06.1

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoord
Criteria voor antwoordoptie A		
1.	In de buurtanalyse dient ten minste opgenomen te zijn: <ol style="list-style-type: none"> Socio-economische kenmerken van de buurt Samenstelling bewoners in de buurt (leeftijd, economisch sterke/ zwakke schouders, sociocultureel) Sterke en zwakke punten, evenals kansen en bedreigingen in de buurt De mate van sociale cohesie in de buurt De toegevoegde waarde van het gebouw voor de socio-economische gesteldheid, de toegankelijkheid en het gemeenschapsgevoel van/in de buurt 	A
2.	Het project dient aan te tonen dat de buurtanalyse is uitgevoerd door een deskundig persoon, aan de hand van zijn studie/werkachtergrond, ervaring en betrokkenheid bij projecten. Hij/ zij mag dezelfde persoon zijn als de participatie expert bij MAN 01.	A
Criteria voor antwoordoptie B		

3.	Voor het behalen van het EP-punt dient aan alle criteria-eisen voldaan te zijn, die opgenomen zijn in Tabel MAN06.1.	B
4.	De inrichting van de buitenruimte is op basis van een integraal ontwerp tot stand gekomen waarin veiligheid (HEA 11) en ecologie (LE 04) de basis vormen. Het integraal ontwerp is tot stand gekomen met input van de stakeholders (MAN 01).	B
5.	De gemeenschappelijke buitenruimte is vanuit het woongebouw direct toegankelijk om gebruik te maken van de ruimte (HEA 08) en is voor elke bewoner zichtbaar vanuit de woning (HEA 01).	B

Tabellen

Tabel MAN06.1 Overzicht van de creditpunten en criteria die nodig zijn voor het behalen van het EP-punt

Referentie	Onderwerp	Criteria
MAN 01 Projectontwerp	Participatie van stakeholders in het ontwerpproces	Antwoordoptie A en B
HEA 01 Visueel comfort	Zicht op groen, passief uitzicht op groene inrichting	Antwoordoptie B
HEA 08 Binnen- en buitenruimtes	Gemeenschappelijke groene buitenruimte	Antwoordoptie A en C
HEA 11 Veiligheid	(Sociale) veiligheid in en rondom de woning/het gebouw	Antwoordoptie B en C
LE 04 Ecologisch medegebruik van de locatie	Inrichting buitenruimte en sociale cohesie	Antwoordoptie G

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	
B.	Rapport van de buurtanalyse, inclusief naamgeving van de opsteller van het rapport	
C.	Bewijsstukken conform MAN 01, HEA 01, HEA 08, HEA 11 en LE 04	

